

INHOUD

Voorwoord	1
Colofon en praktische informatie	2
Achter de schermen van het stadsarchief: Kelly Joillet	3
1943: het jaar van het groeiend oorlogsverzet	4
Gluren bij de burens: de matrikels van de Oude Universiteit van Leuven	6
Uitgelicht: "Den Bel" in de Tiensestraat	8

Foto: WieBa Photography

Blijf via onze website www.salsa-archief.be op de hoogte van alle activiteiten van SALSA! en volg het laatste nieuws over het stadsarchief via de facebookpagina www.facebook.com/stadsarchiefleuven

SALSA! vzw

Samen Actief voor het Leuvens StadsArchief
SALSA! Nieuwsbrief is een driemaandelijke nieuwsbrief, uitgegeven door SALSA! vzw, de Vriendenkring van het Leuvens Stadsarchief. Het abonnement is inbegrepen in de lidmaatschapsbijdrage voor de vzw.

Beste Salsa!-leden,

Onze vriendenkring viert dit jaar zijn twintigste verjaardag, en daar hebben we op de nieuwjaarsreceptie op 3 februari samen op geklonken. Dankzij jullie steun zet Salsa! zich al twintig jaar in om het Stadsarchief te ondersteunen en bij te dragen tot de valorisatie van de waardevolle bestanden en collecties die er worden bewaard, en dat via allerlei activiteiten. Veel dank daarvoor! Het nieuwe werkjaar van Salsa! is ondertussen verder op gang getrokken met een bezoek aan de abdij van Park, waar we op magistrale wijze gegidst werden door Kristiaan Magnus, voormalig vrijwilliger van het Itinera Nova-project.

In het kader van het *New Horizons | Dieric Bouts Festival* werd op 11 januari een nieuw nummer van de *Claves Scabinorum-reeks* van het Stadsarchief voorgesteld in auditorium Henry in Tweebronnen. In *Hoe woonde Dieric Bouts* – al het veertiende nummer in de reeks – werpen auteurs en archivariissen Marika Ceunen en Nick Van den Broeck aan de hand van schepenakten en boedelinventarissen een licht op het woonhuis en atelier van de schilder, en confronteren ze hun bevindingen met het meubilair en de kamers die Dieric Bouts in zijn schilderijen verwerkte. Het boekje illustreert eens te meer de rijkdom van de schepenbankregisters voor historisch onderzoek naar het dagelijkse leven en is verkrijgbaar voor €5 in het Stadsarchief. De volledige reeks *Claves*-boekjes (14 nrs.) kan je momenteel als pakket aankopen voor een voordelige prijs van €60!

Het belooft een druk en interessant voorjaar te worden. Op **zondag 21 april** vindt **Erfgoeddag** plaats en kan je in het Stadsarchief en andere erfgoedlocaties in de stad terecht voor allerlei activiteiten. Dit jaar wordt er gewerkt rond het thema "thuis". Het programma kan je vanaf 21 maart raadplegen op de website van de Erfgoedcel Leuven of in de brochures die op diverse plaatsen in de stad verkrijgbaar zullen zijn. In het Stadsarchief wordt een expo voorbereid over migratie van de zestiende eeuw tot vandaag, en dat aan de hand van onder meer poortersboeken en vreemdelingendossiers.

Achter de schermen wordt er ondertussen ook hard verder gewerkt aan de verhuis van het OCMW-archief: maar liefst 26 paletten met registers, plannen en archiefdozen werden de afgelopen maanden door *Polygon* bestraald en gereinigd en na terugkeer door het personeel van het Stadsarchief in de rekken geplaatst. Na afloop van de verhuis zal de verdere ontsluiting van dit archief nog een grote uitdaging vormen, maar al die inspanningen zullen op termijn meer dan lonen omdat het OCMW-archief een fantastisch rijke bron is voor de sociale geschiedenis van Leuven.

Het aankomende **Salsa!-cahier over het Jongensweeshuis** van de hand van Lieven Peeters, steunt grotendeels op bronnen uit het OCMW-archief en toont het enorme onderzoekspotentieel ervan. Aan de hand van onder meer persoonlijke dossiers van de weesjongens, jaarlijkse bestuurlijke verslagen, vergadernotulen, begrotingen en reglementen schetst de auteur de werking

van het weeshuis, de gebouwen, de opleiding, kledij en vrije tijdsbesteding van de jongens. Erg aangrijpend zijn ook de interviews met acht voormalige weesjongens die in het cahier werden verwerkt en die getuigen over hoe de jongens bij hun plaatsing in het weeshuis compleet ontworteld werden uit hun omgeving en tijdens hun verblijf vervreemden van hun familie. De **voorstelling van het cahier** zal doorgaan **in de loop van mei**. We brengen jullie zo snel mogelijk op de hoogte van zodra een definitieve datum vastligt.

In de aanloop van de verkiezingen kunnen jullie vanaf **16 mei** terecht in Tweebronnen voor een **expo over de geschiedenis van het stemrecht**, waarbij ook rondleidingen zullen worden voorzien. Enkele weken later, op **zaterdag 1 juni**, organiseert Salsa! een **wandeling over het verzet in Leuven en omstreken** op en rond de stadsbegraafplaats. Bestuurslid Jules Audiens zal ons dan gidsen en bij enkele graven van verzetsstrijders een woordje uitleg geven over de verschillende verzetsgroeperingen die in het Leuvense actief waren en de acties die zij hebben uitgevoerd. Warm aanbevolen! Meer info over deze activiteiten volgt snel per mail en op de website.

Tot slot geven we nog mee dat onze jaarlijkse **Open Archiefdag en boekenverkoop** niet zullen doorgaan op 5 oktober, zoals eerder aangekondigd, maar wel op **zaterdag 12 oktober** en dit wegens het WK gravel dat op 5 en 6 oktober wordt gereden tussen Halle en Leuven.

We wensen jullie veel leesplezier en kijken er naar uit jullie te zien op onze activiteiten,

Het bestuur van Salsa! vzw

COLOFON

Redactie | Gilbert Huybens, Gustaaf Janssens, Siegfried Slangen, Valerie Vrancken (eindredactie)
Redactieadres | Stadsarchief Leuven
Verantwoordelijke uitgever | Valerie Vrancken,
Blandenstraat 150, 3053 Oud-Heverlee
Beeldmateriaal | Stadsarchief Leuven, Kelly Joillet, Arolsen Archives, Algemeen Rijksarchief 2 – depot Joseph Cuvelier, Rijksarchief te Leuven
Druk | Drukkerij De Bie, Duffel
Vormgeving | AtelierAnnelies
www.atelierannelies.be

PRAKTISCHE INFORMATIE SALSA! VZW

Website | www.salsa-archief.be
E-mail | salsaarchief@gmail.com
Adres | Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Ondernemingsnummer | 0871.629.528
Bestuursleden | Jules Audiens, Fernand Bertrand (ondervoorzitter), Koen Dobbelaere (penningmeester), Hendrik Ollivier (secretaris), Siegfried Slangen, Timo Van Havere en Valerie Vrancken (voorzitter)
Erevoorzitter | Gustaaf Janssens

Lid worden? U kan lid worden van SALSA! vzw door overschrijving van €20 (voor gewone leden) of €40 (voor steunende leden) op volgend rekeningnr.: IBAN BE93 068-2420772-67. Dit lidgeld omvat de driemaandelijks nieuwsbrief, mogelijkheid tot aankopen van de eigen publicaties met korting en gratis toegang tot de activiteiten van de vriendenkring.

Stadsarchief Leuven
Rijschoolstraat 4/001, 3000 Leuven
Tel. 016/27 42 22
archief@leuven.be

Je kan de leeszaal bezoeken van maandag tot en met vrijdag van 9 tot 13 uur. Archiefstukken aanvragen en raadplegen kan alleen op afspraak.

ISSN: 2593-6212

Auteurs Marika Ceunen en Nick Van den Broeck, samen met schepen van cultuur Bert Cornillie, op de boekvoorstelling van Hoe woonde Dieric Bouts? in januari. Foto: WieBa Photography

Kelly Joillet

In de rubriek 'Achter de schermen' stellen we u graag voor aan bekende en minder bekende gezichten die zich dagelijks inzetten voor de goede werking van het Stadsarchief. Voor deze nieuwsbrief interviewden we Kelly Joillet. Zij werkt sinds november 2023 in het archief als administratief assistent.

Kunt u kort uitleggen wat uw functie precies inhoudt?

Ik heb heel wat afwisselende taken. Zo breng ik structuur en orde in één van onze vele fotocollecties. Daarnaast ben ik momenteel de concordantiemappen met huisnummers aan het ingeven in Excel, zodat deze makkelijker raadpleegbaar worden. Verder help ik met registreren en het plannen en organiseren van evenementen. Ik ondervond al dat in het archief verschillende publieksevenementen worden georganiseerd. Het plannen van evenementen is één van mijn favoriete taken.

Wat trok u in het bijzonder aan in de vacature voor uw huidige functie?

Het kunnen werken met de verschillende bijzondere stukken in het archief en het bezig zijn met de geschiedenis van de stad is één van mijn favoriete dingen. Ook is het belangrijk voor een archief om structuur te hebben en daar hou ik mij ook graag mee bezig.

Wat is uw vroegste herinnering aan het stadsarchief?

De laatste keer dat ik een afspraak had in het stadsarchief was voor opzoekwerk over vondelingen tijdens de Franse periode hier in Leuven. Dit was voor mijn opleiding als stadsgids Leuven. Ik ben me meer gaan verdiepen in deze periode omdat een voorouder destijds te vondeling werd gelegd.

Hoe en wanneer hebt u uw passie voor geschiedenis en archieven ontdekt?

Ik heb altijd een passie gehad voor geschiedenis. Het begon al op de middelbare school met de lessen geschiedenis waar we leerden over hoe het vroeger was en wat er toen allemaal gebeurde. Het denken en doen van mensen heeft mij altijd geïnteresseerd; de gebeurtenissen die ons gemaakt hebben tot de mensen die wij zijn vandaag de dag... Daarna heb ik een certificaat Stadsgids Leuven toegevoegd aan mijn secundair diploma. Deze richting heb ik ook gekozen omdat er veel geschiedenis aan bod kwam. Zo heb ik dan ook het Stadsarchief in Leuven leren kennen. Ook het opklimmen in de tijd via mijn stamboom en een beetje onderzoek kunnen doen naar het leven van familieleden, is een soort hobby voor mij. Zelf ben ik ook heel erg geïnteresseerd in

de Britse, Schotse en Egyptische geschiedenis. Daar kan ik echt uren weetjes over delen!

Is er een bepaald archiefstuk of -bestand dat u bijzonder nauw aan het hart ligt, of u op een speciale manier heeft geraakt?

In het archief zijn er veel mooie stukken. Alleen al het kunnen inkijken van oude registers en documenten is bijzonder. Zelf ben ik heel zorgvuldig voor mijn eigen boeken. De boeken die ik lees, zul je niet snel beschadigd of met ezelsoren terugvinden. De registers in onze depots zijn een heel stuk doorleefder en dat vind ik wel heel speciaal. Het zet je aan het denken over hoeveel mensen die stukken al in hun handen hebben gehad, en die er niet meer zijn. Je voelt je op die manier een beetje een tijdreiziger.

De registers en dossiers over de vondelingen zijn misschien wel mijn lievelingsstukken, omdat – zoals eerder vermeld – ik mijn voorouder daarin kan terugvinden. Zo krijg ik toch het gevoel dat ik hem ietsje beter leer kennen. Momenteel ben ik ook veel bezig met de fotocollecties. Dit is voor mij bijzonder omdat het één van de eerste projecten was die ik kreeg toegewezen. De fotocollecties bestrijken vele thema's en de foto's uit verschillende periodes werpen bovendien een licht op de evolutie van Leuven tijdens de afgelopen decennia.

1943: het jaar van het groeiend oorlogsverzet

In het oorlogsjaar 1943 neemt het verzet tegen de Duitse bezetter in Leuven en omstreken de vorm aan van een burgeroorlog. Zowel de Duitse opsporings- en politiediensten in Leuven als de verzetsorganisaties schakelen een tandje bij. Vooral het opbod aan geweld en de inzet door de Duitsers van verklikkers leiden tot het oppakken en wegvoeren van honderden mannen en vrouwen. Aan de hand van de naoorlogse geschriften van één van die verzetsmensen, brengt historicus Bert Cornelis in het recent verschenen boek "Door Duitse puinen" een nieuwe getuigenis over de oorlogsgruwel in het Leuvense.

Louis Van Meel (Rotselaar, 1926-2012) is in 1941 vijftien jaar en studeert aan het Leuvense atheneum. Hij is een goede student, maar heeft een gevaarlijke hobby: via de scouts geraakt hij betrokken bij de in januari 1941 opgerichte verzetsgroep, de Nationale Koninklijke Beweging (NKB), een erg royalistische en op militaire leest geschoeide organisatie. Aan de basis van de oprichting van de NKB ligt de Leuvense professor Eugène Mertens de Wilmars. In Leuven rolt de NKB-krant Vrij Volk van de sluikpersen.

De jonge student Van Meel ontpopt zich tot een echte verzetsman. Hij vervoert kleine munitie die hij in een depot in Sint-Joris-Weert gaat stelen. Ook haalt hij bij kennissen wapens en munitie op en brengt ze met de tram naar Brussel, waar ze aan verzetslui overhandigd worden. Zijn ouders baten een café uit. En daar spreekt Louis af met andere verzetsmannen. Een jonge gast in een café zal bij de Duitsers niet meteen argwaan opwekken. Tenminste, dat denkt Louis. Op 23 december 1943 bonkt de Gestapo op de cafédeur en wordt de 17-jarige Louis uit zijn bed gehaald.

Beulen zonder hart

Met nog tientallen andere mannen uit het Leuvense wordt Louis in een vrachtwagen geduwd en gaat het richting Leuven. De mannen worden afgezet aan het Leuvense justitiepaleis, waar de Duitse Kommandantur is ondergebracht.

Daar krijgt Louis de vraag om voor de SS te tekenen, te collaboreren. In dat geval zou hij meteen weer worden vrijgelaten, zo beloven zijn belagers. Hij en de tweeëndertig andere aangehouden mannen tekenen niet. Niemand. Gevolg: stampen en slagen. Zij die met hun gezicht tegen de muur staan, krijgen zo'n harde klap op het achterhoofd dat ze met hun neus tegen de muur botsen. Je mag van geluk spreken als je neus niet gebroken is. In de hoek staat een mooi versierde kerstboom. Een oude man zit ernaast op zijn knieën met de armen in de lucht. Hij wordt geschopt en geslagen. 'Deze beulen hebben duidelijk geen hart en weten zeker niet wat een vredevol Kerstmis betekent', zo zal Louis later in zijn oorlogsgeschriften optekenen.

In rijen van vier worden ze naar buiten geleid, de trappen af van het Leuvense justitiepaleis. Een moeder van een van de jongens die op de trappen hem nog iets wil toestoppen en hem een laatste maal wil omhelzen, wordt tot twee keer toe ruw door de bewakers van de trappen gegooid. Ze krijgt nog een hevige vuistslag in haar gezicht. Opnieuw worden ze in een vrachtwagen gejaagd, richting het kamp van Breendonk. Drieëndertig mannen uit het Leuvense, op elkaar gepropt, vol angst en onzekerheid.

Vanaf die dag begint voor Louis de hel. In zijn oorlogsgeschriften die we van zijn familie kregen, zal Louis het onbeschrijflijke beschrijven. De terreur van zijn beulen in Breendonk, zijn aankomst in het concentratiekamp van Buchenwald, de harde arbeid in het werkkamp van Langenstein-Zwieberge nabij het Duitse Halberstadt. En dan de vreselijke dodenmars wanneer het kamp als gevolg van de oprukkende Amerikaanse en Russische legers begin april 1945 moet ontruimd worden. Louis en zijn vrienden kunnen onderweg ontsnappen en worden uiteindelijk in het Duitse niemandsland door de Russen bevrijd. Maar wat hij dan bij zijn bevrijders beleeft, is haast nog erger: de eindeloze verkrachtingen en mishandelingen van de Duitse vrouwen door de Sovjets. Louis staat er machteloos op te kijken. Uiteindelijk geraakt hij tot bij de

Amerikanen en op 23 mei 1945 is onze scout terug thuis.

Partizanen aan het werk

In het boek ga ik ook op zoek naar het hoe en het waarom van de arrestatie van Louis. Wie verklikte hem? En wat was de aanleiding van zijn aanhouding? Daarvoor moeten we terug naar 1943. In dat jaar bereikt het verzet in de streek van Leuven een hoogtepunt. De partizanen plegen bomaanslagen, sabotagedaden en vermoorden zelfs collaborateurs. Met als gevolg dat de Duitse bezetter nog forser in de tegenaanval gaat en zich beter organiseert om het verzet te bestrijden. Zo krijgt de Sicherheitsdienst (SD) van Brussel, de Duitse inlichtingendienst, op 6 december 1943 een Nebenstelle of onderafdeling in Leuven. Samen met de Sicherheitspolizei (Sipo), met als berucht onderdeel de Gestapo, vormt de SD een machtig wapen in de strijd tegen de verzetsgroepen.

Zoals in Leuven en vele omliggende gemeenten, worden ook in het dorp van Louis aanslagen gepleegd. Een aanslag in de nacht van 10 op 11 mei 1943 treft de Rotselaarse VNV-burgemeester en VNV-propagandaleider voor het arrondissement Leuven, Gabriel Wuyts, en zijn familie rechtstreeks. Onbekenden werpen enkele granaten in de woning van Wuyts. Hij en zijn broer zijn lichtgewond.

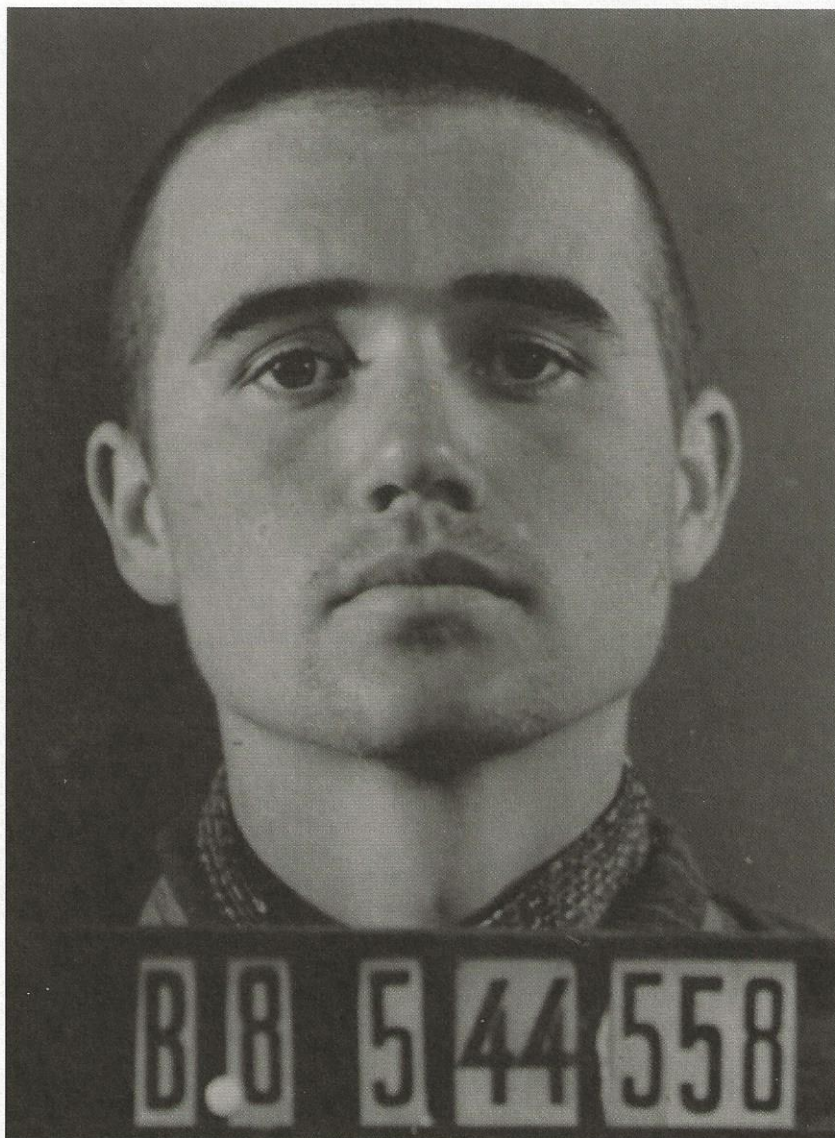
Leuvense Gestapo-vrienden

De burgemeester gaat meteen op zoek naar de daders en daarvoor kan hij een beroep doen op zijn Leuvense vrienden bij de Gestapo. Zo kan hij rekenen op de handlangers van de SS, onder meer de Vlamingen Fernand Faignaert en Lambert Janssens. Wuyts viseert meteen het café van de ouders van Van Meel en laat het voor drie maanden sluiten. Daardoor komt de familie Van Meel alvast op de radar van de Leuvense Gestapo. Er volgen enkele arrestaties waarbij één verdachte in de kelder van de rijkswachtgebouwen aan de Leuvense Bondgenotenlaan vreselijk wordt toetgetakeld, in het bijzijn van Wuyts en zijn Leuvense handlangers. Uiteindelijk zal duidelijk worden dat Louis met de aanslagen niets heeft te maken. Uit mijn onderzoek in het archief van de Leuvense partizaan Louis Van Brussel blijkt dat een compagnie van de partizanen de aanslagen heeft opgeëist.

Eind 1943, als Louis wordt opgepakt, beleven de Leuvense partizanen hun zwaarste dagen. Dat is het gevolg van de aanhouding door de Duitsers van Frans 'Sus' Vleugels, codenaam 'Firmin'. Hij leidt een bataljon partizanen met verzetsmannen uit Linden, Lubbeek, Kessel-Lo, Kortrijk-Dutsele en Nieuwrode. Op 20 december 1943 loopt Vleugels tegen de lamp tijdens een Duitse razzia te Linden (nu de gemeente Lubbeek). Vleugels gaat zonder veel druk door de knieën en reikt de Gestapo ruim tweehonderdvijftig namen van verzetsmannen op een zilveren presenteerblaadje aan. De Duitsers gaan na de bekentenissen van Vleugels meteen tot de actie over en organiseren reeds op 21 en 23 december 1943 een grootscheepse razzia in de streek rond Leuven. Ze pakken daarbij met succes honderden verzetsmannen op. Louis werd op 23 december opgepakt. Stond Louis misschien ook op de lijst van Vleugels?

De verklaring van Louis werd na de oorlog in de schoenen van burgemeester Wuyts geschoven. Zoals overigens ook die van de in het Leuvense verzet beruchte partizaan en gemeentearbeider in de Leuvense Kruidtuin, Fernand Desiron, alias 'Tarzan', die door toedoen van Wuyts in Rotselaar werd geklist. Wuyts zelf werd op 19 september 1946 door de Leuvense krijgsraad tot levenslange dwangarbeid veroordeeld. In oktober 1951 kwam hij vrij.

Meer lezen? Cornelis B., *Door Duitse puinen*, Antwerpen (Manteau), 2024. Te verkrijgen tegen 22,99 euro in de boekhandels of via het internet. Bert Cornelis publiceerde eerder *De zaak van de zwarten en Hitler en de Belgen*

Louis Van Meel toen hij op 8 mei 1944 in het concentratiekamp Buchenwald aankwam (Arolsen Archives, International Center on Nazi Persecution)

Tweede van rechts, Gabriel Wuyts, de oorlogsburgemeester van Rotselaar en propagandaleider van het VNV in het arrondissement Leuven, tijdens een feest naar aanleiding van een herdenking voor gewonde Vlaamse Oostfrontstrijders op 11 juli 1943 in het Duitse militair hospitaal (Kriegslazaret, College De Valk in de Tiensestraat) te Leuven, met boven zijn hoofd het hakenkruis (Dossier nr. 1601/46/B van Gabriel Wuyts in het Archief van het Krijgshof – Algemeen Rijksarchief 2, depot Joseph Cuvelier)

Gluren bij de burens: de matrikels van de Oude Universiteit van Leuven

In het Rijksarchief te Leuven wordt zo'n 180 meter archief van de Oude Universiteit van Leuven bewaard. Samen met de archiefstukken die in het Leuvense Universiteitsarchief zijn gehuisvest (8 meter en 375 charters), vormt het een van de omvangrijkste en best bewaarde vroegmoderne universiteitsarchieven. Om die reden werd het in 2013 opgenomen in de UNESCO-lijst van documentair erfgoed. Tot de kroonjuwelen van dit rijke bestand behoren de matrikels, waarin de inschrijvingen werden opgetekend van studenten uit heel Europa die er van 1426 tot 1794 studeerden.

Een universitaire gemeenschap

De matrikels – afgeleid van het Latijnse *matricula* (register) – bevatten de namen van meer dan 143.000 personen die tijdens het ancien régime aan de Leuvense universiteit verbonden waren. Nieuwe studenten dienden zich destijds binnen de twee weken na aankomst in Leuven aan te melden bij de rector. Na de betaling van hun inschrijvingsgeld en het afleggen van een belofte van trouw aan de statuten van de instelling, noteerde de rector (of een assistent) hun naam in het *Liber intitulatorum*. Van 1426 tot 1794 werden zo elf lijvige inschrijvingsregisters volgeschreven,

waarvan er acht zijn overgeleverd.¹

Anders dan vandaag, dienden studenten zich tijdens het ancien régime slechts eenmaal in te schrijven aan de universiteit. In de matrikels werd hun naam, plaats van herkomst (geboorteplaats of bisdom) en datum van inschrijving geregistreerd. Vaak werd er ook bij genoteerd of studenten meer- of minderjarig waren op het moment van inschrijving, tot welke pedagogie ze behoorden, of ze van adel waren en welke categorie van inschrijvingsgeld ze hadden betaald. Arme studenten (*pauperes*) betaalden bijvoorbeeld minder en soms zelfs geen inschrijvingsgeld. Welke gegevens precies werden genoteerd in de registers en hoe ze werden gestructureerd, varieerde doorheen de tijd. Onder de ene rector – vaak aangesteld voor een periode van zes maanden – konden gegevens op een andere wijze worden geregistreerd dan onder zijn voorganger en/of opvolger. Van een uniforme registratiepraktijk was lange tijd geen sprake.

In de matrikels werden overigens niet enkel de namen van studenten genoteerd, maar ook die van professoren en andere personen die voor de universiteit werkten,

zoals boekdrukkers en -verkoopers. Ook familieleden (bv. weduwes) en dienstpersoneel van professoren of colleges werden soms in de matrikels ingeschreven. Dat was niet zonder reden, want registratie in de matrikels was niet alleen erg symbolisch, maar ook voordelig: wie erin werd vermeld, maakte deel uit van de universitaire gemeenschap en genoot van bijzondere privileges, zoals vrijstelling van belastingen en het voorrecht om voor begane misdrijven enkel door de universitaire rechtbank berecht te mogen worden.

Met steun van het fonds Baillet Latour en de Koning Boudevijnstichting liet het Rijksarchief de matrikels de afgelopen jaren grondig restaureren, zodat ze alvast klaar zijn voor de herdenking van zes eeuwen universiteit in Leuven in 2025.

Ontsluiting van de matrikels

De matrikels werden voor het eerst nader ontsloten in een tiendelige uitgave die achtereenvolgens werd verzorgd door Edmond Reusens, Joseph Wils en Arnold Schillings.² Het was een titanenwerk dat bijna tachtig jaar (1903-1980) kostte

¹ Het eerste, vijfde en achtste *Liber intitulatorum* gingen verloren. Het eerste register, dat de jaren 1426-1453 bestreek, werd in 1914 in de universiteitsbibliotheek bewaard en ging in vlammen op tijdens de Brand van Leuven. De inhoud ervan is wel gekend doordat het register in 1903 werd uitgegeven door Edmond Reusens (*Matricule de l'Université de Louvain*, I, Brussel, 1903). Het vijfde register (1569-1616) stond reeds in het midden van de 17de eeuw geboekstaafd als verloren; het achtste register (1683-1733) werd als vermist vermeld in de inventaris van het archief van de Oude Universiteit (De Vocht H., *Inventaire des archives de l'Université de Louvain (1426-1797)*, Brussel, 1927). Voor bepaalde jaren kunnen de lacunes worden opgevangen door gebruik te maken van de centrale rekeningen van de universiteit, waarin de inschrijvingsgelden werden genoteerd.

² Reusens E. H. J., Wils J. en Schillings A. eds., *Matricule de l'Université de Louvain*, 10 dln., Brussel, 1903-1980.

*Liber Tertius
Intitulatorum, 31
augustus 1485-
1 augustus 1527
(Rijksarchief te Leuven,
Archief van de Oude
Universiteit van
Leuven, nr. 23).*

om te voltooien. In de nasleep van de erkenning van de matrikels als UNESCO-werelderfgoed nam het Rijksarchief te Leuven het initiatief om de belangrijkste persoonsgegevens van ingeschreven studenten en personeelsleden (nl. naam, voornaam, inschrijvingsdatum en plaats van herkomst) in een databank op te nemen. Zo zijn dankzij het nauwgezette werk van een archiefmedewerkster de inschrijvingsregisters sinds 2019 doorzoekbaar in de zoekrobot 'zoeken naar personen' van het Rijksarchief.³ Om ook hergebruik voor onderzoeksdoeleinden te faciliteren, werd de volledige databank in 2020 opgeladen in SODHA, een online data-archief voor onderzoeksgegevens.⁴ De matrikels werden de afgelopen jaren ook volledig ingescand en zijn gratis online te bekijken in de zoekomgeving van het Rijksarchief.

In 2022 sloegen het Rijksarchief te Leuven en onderzoekers van het STUDIUM.AI-project van de KU Leuven⁵ de handen in elkaar om deze databank verder te optimaliseren en aan te vullen. Een vrijwilliger van het Rijksarchief en een stagiaire van de masteropleiding *Digital Humanities* zorgden samen voor het opschonen,

corrigeren en uitbreiden van de gegevens. Naast de naam, voornaam, inschrijvingsdatum en plaats van herkomst van studenten, kan je in de tweede versie van de databank ook meer info vinden over de categorie van inschrijvingsgeld dat de studenten betaalden, de pedagogieën waaraan ze verbonden waren en of ze meer- of minderjarig waren op het moment van inschrijving. Ook deze verbeterde en gecorrigeerde versie van de databank is vrij te downloaden op het SODHA-platform.

Binnen het STUDIUM.AI-project van de KU Leuven dient de databank matrikels als kerndatabase in een overkoepelende databasestructuur waarin nog verschillende kleinere onderzoeksgegevens met biografische gegevens van personen verbonden aan de universiteit (studenten, professoren, boekdrukkers en -verkopers, enz.) worden opgenomen. Deze nieuwe constellatie opent nieuwe en ongeziene onderzoeksmogelijkheden naar de kennisnetwerken rond de Oude Leuvense Universiteit.

Digitalisering

De afgelopen jaren werden niet enkel de matrikels gedigitaliseerd.

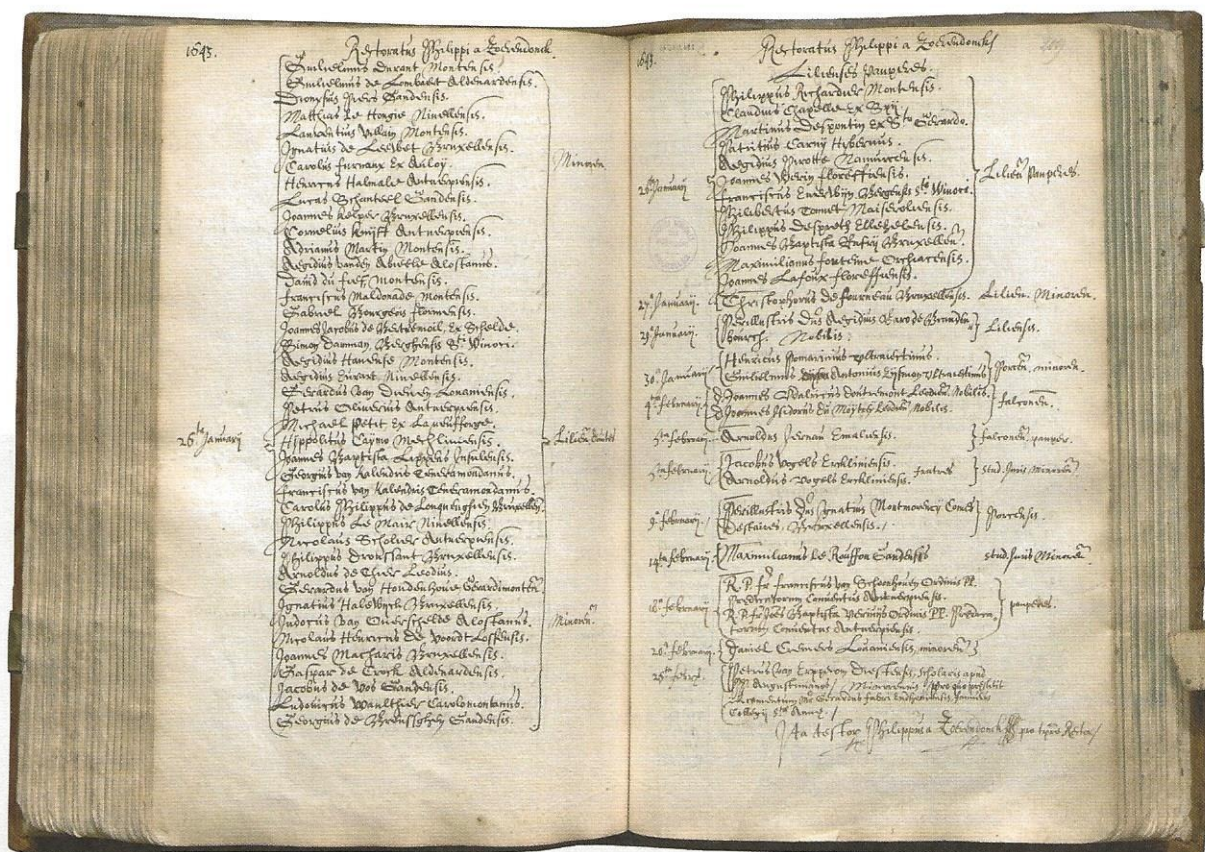
In totaal zijn er momenteel al 711 inventarisnummers van het archief van de Oude Universiteit van Leuven online te raadplegen, waaronder ook de centrale rekeningen en verslagen van de universiteits- en faculteitsraden. De gedigitaliseerde stukken werpen een licht op diverse aspecten van de werking van de universiteit tijdens het ancien régime, waaronder het professorencorps, het gebouwenpatrimonium, universitaire drukkers en boekhandelaars en het beheer van de universitaire bibliotheek en gevangenissen. Gedigitaliseerde collegenota's, puntenlijsten en registers van studentenverenigingen brengen ook het leven van vroegmoderne studenten dicht bij dan ooit. Het Rijksarchief te Leuven streeft ernaar tegen 2025 het volledige kernarchief van de Oude Universiteit online beschikbaar te maken.

De matrikels en andere gedigitaliseerde stukken van het archief van de Oude Universiteit van Leuven zijn na registratie te raadplegen in de online zoekomgeving van het Rijksarchief: search.arch.be/en/ead/BE-A0518_104297_104557_DUT.

3 <https://search.arch.be/nl/zoeken-naar-persoon>. In het grijze kader aan de linkerkant van de webpagina kan je de zoekresultaten filteren op project. Kies voor "matrikels – Oude Universiteit Leuven" en zoek vervolgens op naam en voornaam. Op de website kan je ook een handleiding met zoektips terugvinden.

4 www.sodha.be/dataset.xhtml?persistentId=doi:10.34934/DVN/PWIoKR.

5 www.kuleuven.be/lectio/studium.ai.

*Liber Sextus
Intitulatum, 19
februari 1616-3
februari 1651
(Rijksarchief te
Leuven, Archief
van de Oude
Universiteit van
Leuven, nr. 25).*

"Den Bel" in de Tiensestraat

Interieurfoto's van Leuvense winkels, restaurants en drankgelegenheden zijn zeldzaam. Daarom presenteren we in deze aflevering graag een foto uit 1905 van de gelagzaal van "In den Nieuwen Belle-Vue", beter gekend als "Den Bel" in de Tiensestraat (voorheen nr. 46, nu nr. 26).

"Den Bel" was van het einde van de 19de eeuw tot het midden van de 20ste eeuw een van de "heilige plaatsen van de Vlaamse studentenbeweging". Het "koffiehuis" werd gehouden door het echtpaar Isidoor De Vriendt en hun dochters Palmyre en Flavie. Vooral West-Vlaamse studenten kwamen er over de vloer. In zijn *Leuven, O Dagen, Schone dagen* (1958) schrijft Ernest Claes dat "Den Bel" gedurende lange tijd een van de meest bezochte Leuvense studentencafés was, waar "een Peterman nooit een voet zette". Na het overlijden van hun vader zetten Palmyre en Flavie de zaak verder. Nadat haar zus in 1968 was overleden, sloot Palmyre het café in 1969. Eind jaren 1970 werd het omgedoopt in "The Bell". Nu maakt het pand deel uit van restaurant "Flame Grilled Manhattan's Burgers" (Tiensestraat 22-26).

De foto toont "de heren studenten" in al hun waardigheid. Links zitten er enkele "trik-trak" te spelen. Een van hen draagt een "tits", de drie anderen een "toque". Achter de toonbank staat "moeder" De Vriendt. De man met de bolhoed is wellicht "vader" Isidoor. De twee bedienende dames zijn de

dochters. Op de tafel vooraan rechts leest men op een bordje "IN DEN NIEUWEN BELLE-VUE". Het gezelschap rechts drinkt koffie, rookt pijp of leest de krant (*L'Étoile belge*). Aan de muren hangen pijpen met lange stelen. Een affiche kondigt het "Groot Zomerfeest" van het "Vlaamsch Verbond" aan dat op "donderdag 22 juni (H. Sacramentsdag)" in Vlierbeek doorgaat. Omdat Sacramentsdag in 1905 op 22 juni viel, kunnen we de foto in dat jaar dateren. Verder is er weinig versiering. Men bemerkt een ingelijste affiche of foto van de "Red Star Line", publiciteit voor "Dellys & Co Cognac" en een vermelding van een zekere "Leopold Dekeyser".

De prentbriefkaart wordt bewaard in de Iconografische collectie van het Leuvense Stadsarchief (Collectie Rik Uytterhoeven, doos 38). Op de adreszijde staat "Ph[oto] H. Bertels. R[ue] Laeken, 80, Bruxelles". De kaart was verstuurd naar "Mijnheer J. Butaye. Student. Loo (W. VI)". De afstempeling leert dat zij op 8 oktober 1910 uit Leuven werd verzonden en de volgende dag is toegekomen. Vooraan staat in potlood: "Jozef, alles goed. Hilaire en ik gepasseerd. Etienne".

Meer informatie over "Den Bel" en over andere oude Leuvense studentencafés vindt men in het artikel van Vik Lahaye, 'Oude studentencafé's', in *De Brabantse Folklore*, nr. 213 (1977), p. 127-134.

